

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри журналістики та
мовної комунікації
_____ проф. Світлана ХАРЧЕНКО
« ____ » _____ 2025 р.

ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ БАКАЛАВРА

на тему:

**«СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ФОТОЖУРНАЛІСТІВ В УКРАЇНІ
ПІСЛЯ ЛЮТОГО 2020 РОКУ»**

Спеціальність 061 Журналістика

Гарант освітньої програми
доктор філологічних наук, професор

Світлана ХАРЧЕНКО

Керівник дипломного проєкту бакалавра
доцент

Ніна ЖЕЖЕРА

Виконала

Вікторія СУПРУН

КИЇВ – 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри журналістики та
мовної комунікації

_____ Світлана ХАРЧЕНКО

« ___ » _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання дипломного проєкту бакалавра студенту

Супрун Вікторії Вікторівни

Спеціальність 061 Журналістика

Тему дипломного проєкту бакалавра: **«Специфіка діяльності
фотожурналістів в Україні після лютого 2020 року»** затверджено наказом
ректора НУБІП України від 27 січня 2025 р. № 90 «С».

Термін подання завершеної роботи на кафедру 01.05.2025

Вихідні дані до дипломного проєкту бакалавра:

Джерелом дослідження виступили фоторепортажі українських та міжнародних фотожурналістів, створені після лютого 2022 року, а також власні фотороботи, зроблені у деокупованому Ірпені. У роботі використано такі методи дослідження: теоретичний — для вивчення наукової бази з фотожурналістики та принципів візуальної комунікації; порівняльний — для аналізу фотоматеріалів різних авторів; візуально-аналітичний — для оцінки композиції, емоційного впливу та документальної цінності фотографій; емпіричний — через спостереження та власну польову зйомку. Також здійснено моніторинг цифрових платформ, зокрема Twitter (X) та Instagram, для вивчення динаміки поширення фотоконтенту у воєнний час.

Перелік питань, які потрібно розробити:

описати специфіку сучасної фотожурналістики та її функції в умовах збройного конфлікту; проаналізувати жанрову структуру та особливості фоторепортажів, створених після лютого 2022 року, зокрема з деокупованих територій; охарактеризувати роль візуального контенту у цифрових медіа та

його вплив на громадську думку; розробити концепцію та реалізувати власний інформаційний продукт — серію фоторобіт про життя в деокупованому Ірпені; описати технічні й творчі особливості роботи над проектом; обґрунтувати інформаційний привід створення цього контенту; підготувати матеріали для розміщення у ЗМІ; створити комунікаційну стратегію для просування проекту в соціальних мережах.

Дата видачі завдання «01» жовтня 2024 р.

Керівник дипломного проекту бакалавра

доцент

Завдання прийняв до виконання

Ніна ЖЕЖЕРА

Вікторія СУПРУН

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ФОТОЖУРНАЛІСТІВ	5
1.1. Поняття фотожурналістики та її складові	5
1.2. Процес створення фотографії та фотомонтаж	8
1.3. Особливості діяльності фотожурналістів в умовах воєнного стану	14
Висновки до розділу 1	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СПЕЦИФІКИ ДІЯЛЬНОСТІ ФОТОЖУРНАЛІСТІВ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ЛЮТОГО 2022 РОКУ	20
2.1. Специфіка фоторепортажів про проблеми мешканців України під час російсько-української війни	19
2.2. Унікальність та жанрова структура фоторепортажів із деокупованих територій	22
2.3. Візуальна складова російсько-української війни в цифрових платформах	23
Висновки до розділу 2	25
РОЗДІЛ 3. ПІДГОТОВКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ НА ТЕМУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	27
3.1. Етапи створення журналістського контенту про умови життя українців в деокупованому Ірпені	26
3.2. Особливості підготовки матеріалів для ЗМІ	28
3.3. Канали поширення інформаційного продукту	29
Висновки до розділу 3	32
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТОК А	40

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Дослідження специфіки діяльності фотожурналістів в Україні після лютого 2022 року є надзвичайно актуальним у контексті сучасних соціально-політичних змін, викликаних війною та кризовими ситуаціями. В умовах збройного конфлікту роль фотожурналістів стає ще більш значущою, оскільки вони не лише документують події, але й формують громадську думку, відображаючи реалії війни та її вплив на життя людей. Завдяки своїм фотографіям, фотожурналісти здатні передати емоції, переживання та страждання, що є важливим для міжнародної спільноти та для внутрішнього сприйняття ситуації в Україні.

Таким чином, вивчення їхньої діяльності в цей складний період не лише доповнює знання про медіа, але й сприяє розумінню соціокультурних змін у суспільстві.

Метою даного дослідження є аналіз специфіки діяльності фотожурналістів в Україні після лютого 2022 року, вивчення їх методів роботи та впливу на суспільство.

Для досягнення цієї мети поставлені такі **завдання**:

- розглянути поняття фотожурналістики та її складові;
- описати процес створення фотографії та фотомонтажу;
- визначити особливості діяльності фотожурналістів в умовах воєнного стану;
- дослідити специфіку фоторепортажів про проблеми мешканців України під час російсько-української війни;
- охарактеризувати унікальність та жанрова структура фоторепортажів із деокупованих територій;
- проаналізувати візуальну складову російсько-української війни в цифрових платформах;

- скласти етапи створення журналістського контенту про умови життя українців в деокупованому Ірпені;
- описати особливості підготовки матеріалів для ЗМІ;
- розробити канали поширення інформаційного продукту.

Об'єктом дослідження є діяльність фотожурналістів в Україні в умовах збройного конфлікту після лютого 2022 року.

Предметом дослідження є специфічні аспекти їхньої роботи, зокрема методи документування подій, етичні дилеми, вплив на суспільство та використання сучасних технологій.

У дослідженні будуть застосовані наступні **методи**: якісні методи збору даних, такі як інтерв'ю та спостереження, а також візуальні методи, включаючи фотографування та аналіз візуальних матеріалів.

Апробація наукової роботи відбулася на IV Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих науковців «Сучасні тенденції в медіагалузі» 5 травня 2025 року».

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ФОТОЖУРНАЛІСТІВ

1.1. Поняття фотожурналістики та її складові

Фотографія – термін, що поєднує у собі всі види діяльності зі створення фотографічних зображень – на папері або в у вигляді цифрового файлу [20].

Фотожурналістика – це підвид журналістики, в якій фотографія використовується як основний засіб вираження.

Мета фотожурналістики – це об'єктивне відображення дійсності, подій, що відбуваються, цікавих і відомих людей. Такі кадри відрізняються від інших жанрів наступними особливостями [14]:

- важливістю часу знімку, тому що тут фотографія має цінність лише у прив'язці до хронології розвитку подій.

- об'єктивністю, яка вимагає від людини чесності та точності. Журналіст неупереджений. Він не передає через фотографію свої думки щодо об'єкта, що знімається, на відміну від фотохудожника, а тільки фіксує в об'єктиві те, що є;

- журналістська фотографія несе в собі оповідальну функцію. Вона не має бути абстрактною. Така фотографія розповідає історію про якісь події та часто супроводжується текстом. Точніше, супроводжує текст, доповнюючи його зоровими образами для більш точної передачі інформаційного повідомлення.

Фотожурналістика розповідає історії через фотографії. Але, крім того, створені історії повинні дотримуватися правил журналістики. Вони мають бути правдивими, а журналіст має спробувати передати сюжет максимально справедливим, збалансованим і неупередженим способом всіх можливих.

Розглядаючи функції та завдання фотожурналіста, зазначимо, що він націлений на те, щоб знайти і відобразити події, що відбуваються, а вірніше,

насправді, такі факти, у яких найвиразніше відбиваються ознаки загального [27].

У зв'язку з цим у фотожурналістиці, що відповідає написаним вище якостям фотоматеріал, набуває естетичної значущості у зв'язку з яскраво вираженим соціально-політичним змістом.

Сюжет фотоматеріалу безпосередньо пов'язаний з темою. У фотожурналістиці, як і загалом у журналістиці, винятковість його полягає в тому, що він «постає не так історією зростання характеру, як системою подій, історією розвитку публіцистичної ідеї, історією постановки вирішення актуальної суспільної проблеми» [17]. Сюжет, який отримав назву подієвий, створює присутність читача. Скажімо так, зовні він простий – фотожурналіст відображає розвиток дії в тій послідовності, у якій вона протікала насправді. Завдання фотожурналіста закріплене у виборі моментів фіксації та визначення меж відображення, такий сюжет характерний і для фоторепортажу.

Також у публіцистиці виділяють проблемний – лого-сюжет.

Основні елементи даного виду – це, по-перше, введення в проблему, по-друге, її постановка, по-третє, оцінка фактів і аргументація, і в завершенні – висновок. Даний тип сюжету створює фотожурналіст. У зв'язку з цим, у фотороботах наголошується на певній заданості відображення, всі факти «нанизуються» на магістральну, тобто єдину у фотопублікації думку автора [20].

Фотожурналіст відбирає такі факти, які підкреслюють характерні риси для героїв чи проблеми, її логіки розвитку та визначає особливості сюжету. Такий тип характерний для фотонарису і фотокореспонденції.

Композиція це інший елемент фотопублікації. Вона висловлює організацію, співвідношення елементів фотопублікації, підпорядкування кожної частини цілому.

Композицію фотопублікації неправильно співвідносити лише зі знімком.

Знімок є частиною твору, його компонентом, композиція ж фотопублікації охоплює всі її частини. Незважаючи на неоднорідність компонентів, у єдності вони утворюють ціле. Значення композиції полягає в тому, що вона дозволяє досягти єдності всіх елементів [23].

Загальний план – це кадр, знятий з віддаленої точки, що охоплює значні простори і показує об'єкт зйомки в цілому, його загальний вигляд. Ця крупність плану, часто застосовується при зйомці пейзажу, архітектурних споруд, цехів, заводів, польових робіт. Це може бути також знімки подій, що займають великі простори: демонстрації, мітинги, спортивні змагання тощо.

Середній план показує об'єкт з більш близької відстані до більш великого масштабу, тим самим він наближає глядача до того, що відбувається і тому здатний зупинити його увагу на конкретній людині, у певний момент дії. За такої крупності плану на знімку добре малюється не тільки обличчя людини, як у традиційному портреті, а й її постать, вловлюються її поза, жест.

Людина може бути показана в дії, у спілкуванні з іншими людьми, живий зв'язок із навколишнім середовищем.

Крупний план – це поняття найчастіше пов'язують з портретною зйомкою. Крупний план завжди окреслює малі простори, і тому на такому знімку зображується переважно лише обличчя людини. Такий план дозволяє детально відтворити образ людини, навести його з граничним ступенем індивідуалізації, показати обличчя з усім багатством та різноманіття мимики, а через цю зовнішню характеристику розкрити внутрішню суть, психологію, настрій, душевний світ людини.

Через малий простір, охоплений крупним планом, розгорнутий показ оточення тут виключається. Динаміка портретного кадру – це вираз стану людини, життя образу, життя «людського духу». Це ще й характерність становища фігури, пози, жесту, які у житті активно допомагають виразності мови та прояву почуттів, вираженню внутрішнього стану людини.

Надвеликий план або детальний покликаний привернути увагу до якоїсь окремої частини цілого. Деталь або фрагмент є лише деякою частиною цілого,

тому вони мають бути характерними, типовими, тому що з його допомогою глядач судитиме про спільне.

У журналістиці фотографія завжди тісно пов'язана з текстом і часто є ілюстрацією. Дослідник зображувальної журналістики М. А. Балаклицький виділяє три типи ілюстративних матеріалів: зображення, яке візуалізує текст, самостійний образотворчий матеріал та образотворчий елемент [1].

Зображення, що візуалізує текст – це ілюстрація, яка виконує функцію візуалізації медіа тексту, відображає засобами графіки зміст статей з різним ступенем реалістичності та художньої інтерпретації. Такі ілюстрації є прикладом візуалізації матеріалу всього медіа тексту чи його фрагмента.

Зображення, що візуалізують текст, можуть бути домінуючими, рівноцінними, чи супровідними стосовно нього.

Таким чином, фотожурналістика є важливим підвидом журналістики, що поєднує в собі документування реальності та художнє вираження через фотографії. Основні складові фотожурналістики, такі як об'єктивність, часова прив'язка, оповідальність та композиція, формують її унікальність та значущість у сучасному медіапейзажі. Важливість фотожурналістики полягає не лише в передачі інформації, але й у здатності викликати емоції та формувати громадську думку, що особливо актуально в умовах соціально-політичних змін.

1.2. Процес створення фотографії та фотомонтаж

Сучасна репортажна зйомка охоплює жанри різних напрямів, зокрема пейзаж, портрет, жанрову зйомку та зйомку масових заходів. Прикладів робіт фоторепортерів значне число на сторінках газет, журналів, в Інтернеті. Фотографії даного напрямку створюються за будь-якого несподіваного, передбачуваного або очікуваного випадку, як політичного чи культурного, так і іншого, відзначаючи що відбувається, або що вже сталося і які залишили по собі якісь наслідки. Засідання, переговори важливих осіб, семінари,

персональні та колективні інтерв'ю, виступи з трибуни або сцени, спортивні змагання та багато іншого – все це стосується репортажної зйомки

Наприкінці ХХ на початку ХХІ століття виділяють кілька видів репортажної фотографії, які мають різні підходи до зображення об'єктів фотографування.

Хронікальний репортаж або «фотографія факту», включає в себе знімки негромадських подій, які представляють інтерес тільки для автора зйомки та для того, кого він знімав. У кадрі, часто, непродумана випадкова інформація, яка не представляє особливого інтересу. Розташування об'єктів на фото випадкове, кадр і його межі вільні і нічим не визначені, малюнок відкрито триває на всі боки. З чого висновок: фотограф зробив знімок заради одного об'єкта, що цікавить його. Не кожен глядач зрозуміє, чому така фотографія зроблена саме так і саме у цей момент. Це знімок для себе [18].

У сучасній репортажній зйомці хронікальні кадри мають особливу цінність, оскільки з часом перетворюються на важливу частину історії. Вони викликають інтерес не стільки з естетичної точки зору, скільки як документи, що фіксують події минулого.

Сьюзен Зонтаг, американська письменниця, зауважила, що ці фотографії незаперечні та часом єдині докази того, що ця людина існує або існувала в цьому світі [2].

У сучасному світі фотографія у певному сенсі виконує функцію пам'яті. Якщо подія не була знята, то можна сказати, що її просто не було.

Ще один вид – інформаційна фотографія. Вона спрямована саме на стороннього глядача, головна складова цієї фотографії – інформація, яку вона несе у візуальному плані.

Фотограф знімає зображення того, що не має до нього безпосереднього відношення, але викликає його зацікавленість.

Інформаційна фотографія – це значна більшість знімків, які створюються фотоаматорами та професіоналами невисокого рівня для газет та журналів. Така фотографія називається інформаційною, тому що основний її

зміст – це зорова інформація на фотопапері, у вигляді певного зображення інформаційного фрагменту. Інформаційний вид зйомки включає в себе максимальну однозначність та відсутність незначних моментів [2].

Фотографічні засоби виразності та художності не особливо використовуються для передачі інформації. Єдине завдання фотографа полягає у зображенні того, що відбувається.

Наступний вид – подієва фотографія. Вона є свідченням певної значної події. Чим унікальніша подія, тим ціннішим вважатиметься знімок.

Основні цінності подієвої репортажної фотографії полягають у незалежному, неупередженому доказі, документальності, природності та насиченості серії фотографій.

Оцінка автора, який створює такі знімки, не потрібна. Завдання фотографа – надати максимально відображаючу візуальну інформацію про подію. Тобто просту, чисту фотографію, часто без образотворчих мистецьких прийомів.

Для зйомки репортажу, фотографу необхідно навчитися «бачити» та миттєво реагувати. У доповненні до цього, автору треба вміти розбиратися, розуміти і якоюсь мірою володіти нестандартною ситуацією, а іноді навіть передбачати те, що має статися. Без винятку, сучасний професійний фотограф, так чи інакше, виявляє своє авторство, де яскраві документальні кадри події доповнюються знімками учасників події, реакцією глядачів, виразними моментами та символічними деталями [10].

Завдяки тому, що у XXI столітті зростає виробництво цифрових фотокамер, фоторепортери мають більшу можливість робити якісніші кадри в частки секунди і можуть виявити свою майстерність – сфотографувати справді унікальні події, домігшись грамотної побудови та виразності кадру. Але варто не забувати, що подієва фотографія є документальною і має бути тактовною, мати почуття міри.

Зазвичай подієва зйомка робиться за певним завданням друкованого чи електронного видання. Фотографи, щоб виконати поставлене завдання

відвідують інші міста та країни. У таких випадках треба ретельно готуватися: розбиратися в відвідуваній місцевості та її умовах, знати, яка техніка може знадобитися, дізнатися максимальну інформацію про подію, на якій проходитиме сама робота, представляти її головні особливості та можливі несподівані нюанси [5].

Ще один вид – ситуаційна фотографія. Вона включає в себе будь-яку ситуацію та прихований глибокий образотворчий підтекст.

Ситуаційна фотографія вважається насамперед аналітичною. Це не демонстрація і не фіксування того, що відбувається, це розкриття його сенсу, що іноді містить поетичні або філософські роздуми про життя.

Наступний вид – фотографія моменту. Це знімок, зроблений в одну мить, у короткий час, коли відбувається щось дійсно інтригуюче та цікаве. У такому разі фотограф працює на інтуїції, тому що йому невідомо як складеться зйомка, все залежить від великої кількості непередбачених причин. Головна умова в репортажній зйомці моменту полягає у природності поведінки героїв на фотознімку, тобто має бути справжня ситуація та справжні люди. Як такої події може і не бути, фотографа цікавить насамперед сама ситуація, і те, як вона виглядає в певний проміжок часу. З цього виходить, що основну важливість у цьому напрямі несе унікальність моменту, а не того, що відбувається [18].

Сьогодні існує два способи зйомки моменту. Перший спосіб включає швидку реакцію фотографа, який миттєво може дістати камеру і зробити вражаючий знімок. Другий спосіб сильно відрізняється і вважається складнішим. Включає він у себе тривале спостереження в очікуванні потрібного моменту, уміння залишатися непомітним, здатність передбачати ситуацію, передбачити її зміст, а так само, як і в першому способі, тут теж потрібна миттєва реакція, щоб вчасно відобразити момент.

Одним із важливих видів для репортажу є фотографія деталей. Це наявність якогось змістового елемента, який відіграє важливішу роль, ніж основний об'єкт. Фоторепортаж позбавлений знімків окремих деталей,

виглядає недостатньо повним. У будь-якій події, у будь-якій проблемі та ситуації, яка стає місцем репортажної зйомки, є велика кількість невеликих, але досить змістовних деталей, якими можна доповнити загальний план.

Наступним видом є образотворча фотографія. У цьому напрямі основну увагу і сенс фотограф приділяє організації зображення. У кадрі може бути і грандіозна подія, і унікальний момент, і виразна деталь, але головна цінність його не в інформації, яку він несе, а в самому зображенні, у тому, як воно побудовано, і що воно виражає. В образотворчій фотографії автор зйомки не обмежується виразними рухами та поєднаннями в знімку, він будує взаємозв'язок рухів і поєднань із фігурами, деталями та формами, створюючи єдине ціле.

Існує така форма, як композиційна фотографія. Це кадр, що складається з образотворчих прийомів, які реалізують художню ідею. Завдання автора зобразити у кадрі єдине та гармонійне ціле із співвідношенням та розташуванням частин.

Об'єднуючий зв'язок та взаємодія між окремими елементами визначають зміст побудованої композиції.

Композиційний репортажний знімок – це знімок, у якому працює грамотно збудована, виразна та змістовна композиція. Найчастіше у такій фотографії відсутній сюжет та інтерес подієвого плану, освітлення та креативний потенціал знімка не має особливого значення. Але насправді одне зовсім не заважає іншому. Також композиційну фотографію можна назвати фотокартиною: межі кадру суворо закріплені, жодна з образотворчих деталей (тональностей, акцентів, шарів, ліній, форм та іншого) не можна змінити, не зруйнувавши цілісності [10].

Останній вид фоторепортажу – фотонарис. Зазвичай його називають просто фоторепортажем або розгорнутим репортажем, який представляє собою розповідь у фотознімках. Фотонарис присвячений якійсь одній події, явищу, проблеми.

У даному виді зйомки послідовність фотографій суворо визначено: початок, розвиток дії, кульмінація, розв'язка, кінець. Розташовувати знімки під час реального часу необов'язково, важливо, щоб порядок мав логіку сюжету та кадри поєднувалися між собою, оскільки поєднання чи зв'язок визначає зміст загального сюжету. Отриману осмислену послідовність фотографії неможливо змінити без шкоди для загального змісту.

Фотонарис не підвладний жодній зміні, тому що знімки з'єднані не лише певним змістом, а й мають образотворчий зв'язок. Поєднання двох і більше знімків – це, по суті, монтаж як головний засіб виразності мови кіно.

Останнім часом у фотожурналістиці спостерігається змішання жанрів. У зв'язку з цим часом виникають складності у визначенні того, який вигляд має матеріал. Слід зазначити, що, незважаючи на різницю між цими видами в теорії, на практиці різниця не завжди помітна. Оскільки фотографія сама по собі – вид мистецтва, а як відомо, об'єктивно оцінити та проаналізувати якусь її галузь дуже складно. Це пов'язано з тим, що всі, починаючи з відомих критиків і закінчуючи простими обивателями та глядачами, сприймають будь-яке творіння через призму власного ставлення, досвіду, фокусування на різних деталях та багато іншого. Залежно від ситуації, фотографії у ЗМІ можуть, як доповнювати текст матеріалу та виступати лише фактичним підтвердженням написаного, так і виступати основним елементом матеріалу, укладаючи у своєму підтексті повніший і розгорнутий зміст, ніж сам текст.

Також серед жанрів фотографії є такий жанр як фотомонтаж. Фотомонтаж розглядається як процес поєднання різних фотографічних, а також намальованих та об'ємних елементів в один предметний знімок.

Базовий принцип фотомонтажу – художнє зіставлення явищ, подій, дій, зображувальних та звукових елементів.

І.Є. Павлов визначає фотомонтаж як поєднання окремих фотографій в композиційно завершений твір. Принцип монтажу фотографій, зазначає він, використовується під час створення плакатів, реклами, в періодичних виданнях – особливо при підготовці фотокартки, фотошаржу. Монтажні

засоби надають можливість порівняти явища, та подавати їх у перебільшених розмірах або загострених порівняннях. Тому широко використовується редагування фотографій в сатиричних виданнях і в політичній сатирі [21].

Внутрішньою особливістю фотомонтажу є певне перебільшення, гіперболізація і парадокси комбінованих елементів – коли «тонкий натяк раптово зростає ... до карикатури, пародії, гротеску, до емоційного нападу».

Ю. Шаповал визнає великі оціночні можливості фотомонтажу, коли документ точно фіксує факт або події модифіковані авторським задумом [29].

Отже, процес створення фотографії та фотомонтаж є складними та багатограними аспектами фотожурналістики, що дозволяють передавати інформацію та емоції через візуальні образи. Репортажна зйомка охоплює різноманітні жанри, включаючи хронікальну, інформаційну, подієву та ситуаційну фотографію, кожен з яких має свої особливості та цілі. Фотомонтаж, у свою чергу, відкриває нові можливості для творчості, поєднуючи різні елементи в єдине ціле, що дозволяє художньо інтерпретувати події та явища.

1.3. Особливості діяльності фотожурналістів в умовах воєнного стану

З початку повномасштабного військового вторгнення російських військ в Україну фотожурналістика стала важливим інструментом для відображення різних аспектів війни. Воєнні злочини, скоєні на окупованих територіях, часто важко описати словами, і лише фотографії можуть чітко передати суть цих трагедій. Світлина, такі як зруйнований Драматичний театр у Маріуполі, де ховалися сотні цивільних, або жахливі сцени з Бучі, Ірпеня та інших міст, вразили українське суспільство тисячами професійних і аматорських знімків. У складні часи війни, яка формально почалася 24 лютого 2022 року, але триває з 2014 року, фотожурналісти документують історичні моменти, які свідчать про злочини окупантів і героїзм українських військових та цивільних осіб.

За словами українського фотографа Яна Доброносова, «ми [фотожурналісти] фіксуємо все, що відбувається. Окупанти вже програли цю війну, незважаючи на їхні спроби обманути світ. Завдяки нашій роботі, світ більше не вірить їм, адже ми передаємо інформацію через соціальні мережі та редакції». Він підкреслює, що інформаційна складова є важливим елементом перемоги, адже стратегія окупантів базується на дезінформації [3].

Слід відзначити, що в умовах російської агресії проти України, яка триває з 2014 року, з'явилося нове покоління фотожурналістів, які розуміють, що фотографія може бути не лише простим відображенням подій, але й важливим документальним свідченням. Науковець Я. Табінський наголошує, що документальна фотографія є мистецтвом факту, адже в ній поєднуються достовірність і художність, які глядачі сприймають через свої асоціації [25].

Данило Павлов, більше редактор видання «The Reporters», вважає, що документальна фотографія є важливим джерелом інформації, історією та свідченням для майбутніх судових справ [21]. Михайло Полінчак, український фоторепортер, також підкреслює, що репортажна фотографія спочатку є новиною, потім стає документом певного періоду, а згодом переходить у книги історії.

Представники західних ЗМІ та медіа-дослідники вважають російську війну в Україні найбільш задокументованою в історії людства. Серед великої кількості матеріалів, які з'являються з місця подій, фотозображення займають важливе місце, фіксуючи факти, події та історії людей, які стали свідками, героями або жертвами військових дій.

Поки російська пропаганда намагається переконати своїх громадян і світ у тому, що їхні ракетні, артилерійські та авіаудари спрямовані лише на військові об'єкти та інфраструктуру України, фотографії з місць атак чітко демонструють знищені житлові райони, школи та інші цивільні будівлі. Світлина, зроблені на місцях подій, стають яскравими свідченнями того, як агресор намагається виправдати свої злочини за допомогою брехні, тоді як

правда виявляється сильнішою за сфабриковану реальність. У цьому контексті зізнання фотографів, які ризикують своїм життям, набувають особливого значення. Наприклад, чернівецький фотожурналіст Максим Козменко зазначає: «Я прагну через свої знімки показати правду. Є люди, які не вірять телебаченню або не мають часу слідкувати за новинами. А ось через фотографії можна швидко і чітко зрозуміти варварську позицію окупантів. Скрізь видно сліди від танків, обстріляні заводи, зруйновані житлові будинки. Це повна руїна на власні очі» [4].

Проте, незважаючи на важливість документування військових подій, не всі фотожурналісти та редактори, які публікують такі зображення, усвідомлюють ризики та негативні наслідки своєї роботи. Олександр Карпенко зауважує: «Повномасштабна війна, напад росії на Україну може стати найбільш задокументованою військовою агресією в історії, адже майже у кожного є телефон з Інтернетом. Але це несе певні ризики: зйомка певних об'єктів може зіграти на руку ворогові» [11].

Ці ризики часто пов'язані з недостатньою підготовкою фотокореспондентів. Попри важливість візуального контенту, багато редакцій в Україні та світі скорочують штат фотокореспондентів, покладаючись на стокові сервіси та можливості інших працівників або випадкових свідків. Такий підхід ставить під сумнів не лише якість фотографій, а й їхню об'єктивність. Олександр Ляпін, редактор фотовідділу інформаційного агентства «Укрінформ», зазначає, що багато фотографів не прагнуть до розвитку і просто виконують вказівки, тоді як навчання могло б суттєво покращити їхню майстерність.

Отже, якщо фотожурналіст перебуває в зоні бойових дій або в будь-якому іншому регіоні України під час воєнного стану, йому важливо пам'ятати кілька ключових моментів [9]:

- необхідно уникати зйомки стратегічних об'єктів, таких як заводи, аеродроми, мости, військові частини, державні установи та блокпости;

- знімати військовослужбовців без їхнього дозволу заборонено;
- не варто фіксувати переміщення нашої військової техніки;
- заборонено документувати місця влучань ворожих ракет і артилерійських снарядів. Хоча медіа часто зацікавлені в таких матеріалах, детальні кадри можуть допомогти ворогу ідентифікувати цілі та коригувати свої атаки.

Фотографи з спільноти Molfar також розробили спеціальний фотогід, що містить додаткові заборони для зйомки під час воєнного стану [11]:

- не можна знімати та поширювати інформацію про номери військових частин, назви об'єктів, елементи геральдики та сині таблички, оскільки це може допомогти ворогу визначити координати цих об'єктів для подальших атак;
- заборонено знімати номери та позначки на військовій техніці або цивільних автомобілях, які знаходяться на території військових об'єктів, оскільки це дозволяє ідентифікувати підрозділ;
- не слід фотографувати вид з вікна військової будівлі або робити знімки, які можуть вказувати на локацію об'єктів. Наприклад, якщо на території військової частини є церква, видима через паркан, ворог може визначити місце розташування частини;
- якщо у відео згадується чутлива інформація (місце дислокації, кількість техніки, плани тощо), необхідно не лише вирізати звук, а й замалювати губи (чорним прямокутником), адже цю інформацію можна прочитати по губах;
- не можна знімати загальні плани, які дозволяють оцінити кількість техніки чи боєприпасів, оскільки це може допомогти ворогу коригувати свої наступальні та розвідувальні плани;
- заборонено знімати військові документи, плани та карти.

Таким чином, діяльність фотожурналістів в умовах воєнного стану в Україні стала ключовим елементом у документуванні війни та розкритті правди про військові злочини. Незважаючи на важливість їхньої роботи, фотожурналісти повинні бути свідомими до ризиків, пов'язаних із зйомкою, та дотримуватися етичних норм, щоб уникнути шкоди для національної безпеки. Нове покоління фотожурналістів усвідомлює, що їхні знімки можуть стати важливим документальним свідченням для майбутніх поколінь. Важливо, щоб журналісти отримували належну підготовку та підтримку, щоб забезпечити якість та об'єктивність своїх матеріалів.

Висновки до розділу 1

Аналіз теоретичних основ діяльності фотожурналістів дає підстави стверджувати, що фотожурналістика в умовах сучасних викликів, зокрема військового стану, виступає елементом у документуванні подій та формуванні суспільної свідомості. Вона має свої особливі складові, такі як об'єктивність, часовість знімку й оповіді. З одного боку, фотожурналісти забезпечують функцію фіксації реальності, а з іншого – мають відповідати вимогам журналістської етики, що вимагають чесності та непередбаченості у відображених подіях.

Процес створення фотографій у репортажній зйомці охоплює різні жанри, серед яких виокремлюються хронічна, інформаційна, подієва та ситуаційна фотографії. Кожен із цих жанрів передбачає передачу максимально точної інформації про події, але має свої особливості, акценти, стилі та технічні вимоги.

Особливості діяльності фотожурналістів в умовах воєнного стану в Україні підкреслюють важливість документування війни та розкриття правди про військові злочини. Фотожурналісти, які працюють у зоні конфлікту, повинні усвідомлювати ризики, пов'язані із зйомкою, та дотримуватися етичних норм, щоб уникнути шкоди для національної безпеки. Сучасні

фотожурналісти в Україні не лише фіксують події, але й створюють важливі документальні свідчення, які можуть слугувати джерелом інформації для майбутніх поколінь. Важливою є також підготовка та підтримка журналістів, що забезпечує якість і об'єктивність їхніх матеріалів. Таким чином, фотожурналістика в умовах війни стає не лише засобом інформації, але й важливим інструментом у боротьбі за правду та справедливість.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СПЕЦИФІКИ ДІЯЛЬНОСТІ ФОТОЖУРНАЛІСТІВ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ЛЮТОГО 2022 РОКУ

2.1. Специфіка фоторепортажів про проблеми мешканців України під час російсько-української війни

Сучасна фотожурналістика зосереджується на висвітленні значущих подій через людські історії, надаючи своїм зображенням риси оповідання. Такі фотографії не лише інформують, але й надихають, змінюючи сприйняття подій. Наприклад, агентство Укрінформ представило добірку знакових світлин до річниці повномасштабного вторгнення росії в Україну: чоловік, що плаче над тілом дружини, загиблої внаслідок обстрілу Харкова (автор – А. Мадієвський); дівчинка, евакуйована з Маріуполя, яка тримає свою собаку в Запоріжжі (Д. Смольєнко); волонтер, що розливає парафін для окопних свічок у Мукачевому (С. Гудак). Ці матеріали дозволяють аудиторії зануритися в чутливі історії, відчувати біль війни та евакуації, а також надихнутися надією на перемогу.

Серед важливих фотоісторій війни варто згадати цикл світлин українського фотографа Є. Малолетки, який працює для Associated Press [8]. Разом із відеожурналістом М. Черновим та продюсеркою В. Степаненко, вони стали єдиними представниками міжнародних медіа, які документували події в Маріуполі під час критичного періоду. Їхня команда зафіксувала руйнування, роботу медиків та жертви серед цивільних. Найбільш вражаючими були кадри, зроблені 9 березня 2022 року біля зруйнованого пологового будинку. Є. Малолетка отримав звання фотографа року за версією британської газети The Guardian.

Однак не всі фотоматеріали на воєнну тематику в українських медіа можна вважати «фотоісторіями». Як зазначає М. Максимович, новинарна фотографія має свої особливості, зокрема, іншу чіткість, різкість і контрастність зображення, акцент на певних рисах. Цей жанр зазвичай

фокусується на одиничному кадрі, фіксуючи факт чи подію в узагальненому вигляді, підкреслюючи лише найважливіше [15].

Приклади найзначніших новинарних фотографій воєнної тематики, що фіксують конкретні події, можна знайти на стрічках новин Укрінформу. Серед них – розстріляний пам’ятник Тарасу Шевченку на фоні зруйнованих російськими військами будинків у Бородянці (автор – Г. Мінченко), рятувальники, які працюють на місці удару російської ракети по житловій багатоповерхівці в Дніпрі (М. Мякшиков), ексгумація загиблих з братської могили в Бучі (А. Сірик), а також тіла жертв російського ракетного удару по гуманітарній колонії поблизу Запоріжжя (Д. Смольєнко) та інші світлини. Ці фото формують жахливий літопис воєнних трагедій [5].

Серед воєнних фотоматеріалів особливу роль відіграють аматорські знімки. Завдяки спрощенню технологій фотозйомки, межа між професійною фотографією та любительськими знімками поступово стирається. Професійні фотографії фотожурналістів змушені конкурувати з величезною кількістю світлин, які поширюють непрофесіоналами в соціальних мережах і потрапляють до медіа. М. Максимович зауважує: «Фотокамери мобільних телефонів дозволяють фіксувати навіть унікальні документальні кадри. Проте такі знімки зазвичай мають низьку якість і не відповідають стандартам фотожурналістики. Це ставить редакції перед вибором: публікувати низькоякісний контент чи дочекатися професійних фотографій. У сучасному динамічному інформаційному середовищі часто віддають перевагу першому варіанту» [15].

При цьому, такі фотографії часто стають символічними, передаючи не лише інформацію про подію, але й емоційний контекст, важливий для розуміння трагічних обставин. Вражаючим є фото Дніпропетровської обласної прокуратури, на якому пес сидить на руїнах приватного будинку в Дніпрі, де внаслідок ракетного удару загинула вся родина: двоє дітей, їхня мати та бабуся. Пес чекав на своїх господарів серед уламків [12].

Окремим символічним актом стало викладення фотографій полку «Азов» фотографом Д. Козацьким («Орестом»), який поділився своїми роботами у твіті та закликав надсилати їх на різні конкурси, поки він перебуває в полоні. За його роботи Польська премія Grand Press Photo 2022 вже присудила спеціальну нагороду [28].

Отже, фотожурналістика під час російсько-української війни виконує важливу роль у документуванні людських історій, які відображають біль і надію мешканців України. Зображення, створені як професійними, так і аматорськими фотографами, не лише інформують, але й передають емоційний контекст подій. В умовах війни особливо цінними є ті світлини, які здатні зафіксувати миті трагедії, надії та стійкості, ставлячи перед медіа виклики щодо якості та змісту контенту.

2.2. Унікальність та жанрова структура фоторепортажів із деокупованих територій

Фоторепортажі з деокупованих територій України представляють собою унікальне явище в сучасній фотожурналістиці, яке поєднує в собі документальність, емоційність та соціальну відповідальність. Даний жанр характеризується особливою жанровою структурою, що включає в себе кілька ключових елементів: контекстуалізацію, наративність, візуальну метафору та емоційний резонанс [30].

Перш за все, контекстуалізація є важливим аспектом фоторепортажів із деокупованих територій. Вона передбачає не лише фіксацію фактів, а й передачу історичного, соціального та культурного контексту подій. Фотографії, що ілюструють наслідки війни, руйнування інфраструктури, а також життя місцевих мешканців, дозволяють глядачеві зануритися в реальність, що змінилася під впливом конфлікту [33].

Наративність у фоторепортажах проявляється через побудову візуального сюжету, що розкриває історії окремих людей або спільнот. Кожна

фотографія може виступати як окремий розділ у великій оповіді, що формує комплексне уявлення про переживання та стійкість мешканців. Цей нарративний підхід дозволяє не лише показати факти, а й передати емоції, які супроводжують ці події, створюючи глибокий зв'язок між глядачем і героями фотографій [20].

Візуальна метафора також відіграє важливу роль у жанровій структурі фоторепортажів. Використання символічних образів, таких як зруйновані будівлі, порожні вулиці або відновлювальні роботи, допомагає підкреслити глибину трагедії та надії, що супроводжують процес деокупації. Ці метафори можуть стати потужними інструментами для передачі інформації та емоцій, які важко висловити словами [32].

Емоційний резонанс є невід'ємною частиною фоторепортажів з деокупованих територій. Фотографії, що передають страждання, втрати та надію, здатні викликати сильні емоції у глядачів, спонукаючи їх до роздумів про наслідки війни та необхідність підтримки постраждалих. Завдяки цьому фоторепортажі стають не лише документами історії, а й потужними інструментами для формування суспільної свідомості та активізації гуманітарної допомоги.

Таким чином, фоторепортажі з деокупованих територій України уособлюють унікальну жанрову структуру, що поєднує документальність, нарративність, візуальну метафору та емоційний резонанс. Цей жанр не лише інформує про події, а й формує глибоке розуміння людських історій, що стоять за ними, підкреслюючи важливість пам'яті та співчуття в умовах війни.

2.3. Візуальна складова російсько-української війни в цифрових платформах

Візуальна складова російсько-української війни в цифрових платформах стала важливим елементом у формуванні суспільної свідомості, мобілізації підтримки та документуванні подій. Цифрові платформи, такі як соціальні

мережі, новинні сайти, блоги та відеосервіси, забезпечують швидкий доступ до візуального контенту, що відображає реалії війни. Аналіз цієї складової вимагає розгляду кількох ключових аспектів: типи візуального контенту, його функції та вплив на аудиторію.

Візуальний контент, що поширюється в цифрових платформах, включає фотографії, відеозаписи, інфографіку та графічні зображення. Наприклад, фотографії, зняті під час бойових дій, часто демонструють не лише військові дії, а й емоції цивільних осіб, які переживають наслідки конфлікту. Відомі світлина, такі як зображення зруйнованих міст або людей, що втікають від обстрілів, стали символами страждань українського народу. Ці зображення активно поширюються в соціальних мережах, таких як Instagram та Twitter, де хештеги, як-от #StandWithUkraine, сприяють їхній видимості та впливу [7].

Візуальний контент виконує кілька функцій. Він не лише інформує про події, а й формує емоційний зв'язок між глядачами та героями зображень. Наприклад, відео з українськими військовими, які демонструють свою відвагу на фронті, часто супроводжуються емоційними коментарями, що підкреслюють патріотизм та стійкість. Такі відео, розміщені на YouTube, отримують мільйони переглядів, що свідчить про їхню здатність мобілізувати підтримку та підвищувати обізнаність.

Крім того, інфографіка та графічні зображення, які ілюструють дані про втрати, гуманітарну ситуацію або геополітичні зміни, також набувають популярності. Наприклад, інфографіка, що показує кількість біженців або масштаби руйнувань, допомагає візуалізувати складні дані, роблячи їх більш зрозумілими для широкої аудиторії. Такі матеріали часто поширюються через новинні агенції та аналітичні платформи, що підвищує їхню авторитетність.

Важливо також відзначити, що візуальний контент на цифрових платформах може мати як позитивний, так і негативний вплив. З одного боку, він може сприяти формуванню глобальної солідарності та підтримки України. З іншого боку, маніпуляції з візуальним контентом, такі як використання старих фотографій або фальшивих відео, можуть дезінформувати аудиторію

та сприяти поширенню пропаганди. Наприклад, випадки використання фото з інших конфліктів, представлених як нові, викликали критику та підкреслили необхідність перевірки фактів у цифровому середовищі.

Отже, візуальна складова російсько-української війни в цифрових платформах є складним і багатогранним явищем, що включає різноманітні типи контенту та виконує численні функції. Вона формує суспільну свідомість, мобілізує підтримку та документує події, водночас ставлячи перед суспільством виклики, пов'язані з дезінформацією та маніпуляціями. В умовах сучасних технологій важливість критичного осмислення візуального контенту стає дедалі актуальнішою.

Висновки до розділу 2

Детальний аналіз специфіки фотожурналістики в Україні після початку російсько-української війни дає підстави зазначити, що сучасна фотожурналістика не тільки інформує, але й формує емоційні зв'язки між глядачами і героями зображення, надаючи значущості подій індивідуальний вимір через людську історію.

Фоторепортажі, особливо з деокупованих територій, демонструють глибоку наративність і контекстуалізацію, у той час як візуальні метафори використані для підкреслення глибини трагедії та надії. Цей жанр бере на себе соціальну відповідальність, документуючи вимоги та стійкість народу, водночас формуючи пам'ять про пережиті події.

Важливим виявилось також вивчення візуальної складової конфлікту в цифрових платформах. Широке використання фотографій, відео та інфографіки сприяє формуванню суспільної свідомості, дозволяючи глобальній спільноті підтримувати український народ. Водночас, визначається проблема дезінформації та маніпуляції з візуальним контентом через критичне осмислення поширеного матеріалу.

Загалом, фотожурналістика під час війни в Україні є лише інструментом документування подій, а й потужним механізмом формування громадської думки, що має істотні дослідження для міжнародного сприйняття конфлікту. Світлина, створені як професійними, так і аматорськими фотографами, залишають масові елементи глобальної пам'яті про війну, надаючи можливість усвідомити й візуалізувати складні реалії сьогодення, підкреслюючи важливість людяності та співчуття в цей важкий час.

РОЗДІЛ 3. ПІДГОТОВКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ НА ТЕМУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

3.1. Етапи створення журналістського контенту про умови життя українців в деокупованому Ірпені

Створення журналістського контенту про умови життя українців в деокупованому Ірпені, представленого у формі серії фоторобіт (Додаток А), є складним і багатограним процесом, що включає кілька етапів. Цей процес вимагає ретельного планування, дослідження, збору матеріалів, а також обробки та презентації отриманого контенту. Нижче наведено основні етапи створення даного інфопродукту:

1. Дослідження та планування. Перший етап передбачає проведення детального дослідження теми, що включає вивчення історії Ірпеня, його деокупації, а також аналіз умов життя місцевих жителів після звільнення. В ході роботи ми ознайомилися з контекстом конфлікту, зокрема, з наслідками бойових дій для інфраструктури та соціальної структури міста. На цьому етапі було визначено основні теми та сюжети, які будуть висвітлені у фотороботах, такі як відновлення житла, гуманітарна допомога, повсякденне життя, соціальні ініціативи та інші аспекти.

2. Формування концепції та сценарію. Наступним етапом є формування концепції проєкту та розробка сценарію для фоторобіт. Даний етап включав визначення ключових повідомлень, які ми хочемо донести до аудиторії, а також вибір стилю та формату візуального контенту. Сценарій містив опис планованих сюжетів, наприклад, зйомки процесів пошкодження та відновлення міста, документування гуманітарних ініціатив. На цьому етапі також було враховано етичні аспекти, пов'язані з висвітленням життя людей, які пережили травму.

3. Збір матеріалів. Третій етап передбачав безпосередній виїзд на місце подій для збору матеріалів. Нами було організовано зйомки, плануючи візити

до різних локацій, таких як житлові райони, школи, лікарні та центри гуманітарної допомоги. Під час зйомок було зафіксовано не лише об'єкти, а й емоції, які відображають реалії життя в Ірпені.

4. Обробка та редагування контенту. Після збору матеріалів виконувався етап обробки та редагування. Отримані фотографії проходили процедуру відбору та редагування, що включає корекцію кольору, кадрування та підготовку до публікації. Важливо, щоб візуальний контент був не лише естетично привабливим, а й інформативним, адже кожна світлина повинна доповнювати загальний наратив про життя в деокупованому Ірпені.

5. Публікація та поширення. Останній етап полягав в публікації та поширенні готового контенту. Серія фоторобіт представлена у соціальній мережі Twitter (X). Фотографії супроводжуються текстовими коментарями, які пояснюють контекст зображень і підкреслюють їх значення. Використання хештегів та активна взаємодія з аудиторією сприяють збільшенню охоплення та залученню уваги до теми.

3.2. Особливості підготовки матеріалів для ЗМІ

Оформлення готового інфопродукту для ЗМІ, що складається з серії фоторобіт, присвячених життю українців у деокупованому Ірпені, вимагає уваги до деталей та професійного підходу. Розглянемо етапи, які допоможуть ефективно представити матеріал у ЗМІ:

1. Підготовка прес-релізу:

- Заголовок – яскравий та інформативний заголовок, що привертає увагу.
- Вступ – короткий абзац, що містить основну інформацію про інфопродукт, його мету та значення.

- Основний текст – детальний опис серії фоторобіт, теми, ключові моменти та історії, які висвітлюються. Включіть дані про авторів, їхній досвід та підхід до зйомок.

- Висновок – заклик до дії, наприклад, запрошення на виставку або перегляд матеріалів на веб-сайті.

2. Візуальне оформлення:

- оберемо найяскравіші та найзворушливіші знімки, які найкраще ілюструють теми, що висвітлюються;

- додамо підписи до фотографій, які пояснюють контекст і значення кожного зображення;

- створимо візуально привабливий шаблон для публікацій (для друку або онлайн), який включає логотипи, кольорову палітру та шрифти, що відповідають загальному стилю інфопродукту.

3. Поширення інформації

- складемо список медіа-контактів, які можуть бути зацікавлені в публікації матеріалу;

- надішлемо прес-релізи, супроводжуючи їх зображеннями, щоб полегшити медіа-ресурсам доступ до нашого контенту;

- заплануємо кампанію в соціальних мережах для поширення інфопродукту, використовуючи хештеги та залучаючи аудиторію до обговорення.

4. Взаємодія з аудиторією:

- запропонуємо можливість для аудиторії залишати коментарі та відгуки, щоб зрозуміти їхнє сприйняття матеріалів;

- організуємо онлайн-зустрічі або вебінари, де автори можуть обговорити проєкт і відповісти на запитання.

5. Оцінка результатів:

- після завершення кампанії проаналізуємо результати – кількість публікацій, охоплення аудиторії, взаємодію в соціальних мережах;
- використаємо отримані дані для вдосконалення майбутніх проєктів.

3.3. Канали поширення інформаційного продукту

Для просування інформаційного фото продукту «Життя українців в деокупованому Ірпені» пропонуємо створити комунікаційну стратегію у вигляді контенту для соціальних мереж Twitter (X) та Instagram.

Нижче складемо контент-план для просування фото продукту «Життя українців в деокупованому Ірпені» у Twitter (X) (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Контент-план для просування фото продукту «Життя українців в деокупованому Ірпені» у Twitter (X)

Тиждень	День	Тип контенту	Опис	Хештеги
1	1	Твіт	Запуск проєкту – короткий опис мети та значення.	#Ірпінь #ЖиттяВійни
	3	Фото	Перша фотографія з підписом, що розповідає історію героя зображення.	#Ірпінь #Фотожурналістика
	5	Відео	Відео про процес зйомки та підготовки до проєкту.	#Війна #Документування
2	1	Фото	Фотографія, що демонструє повсякденне життя мешканців Ірпеня з коментарем про їхній досвід.	#Ірпінь #Повсякденність
	3	Інтерв'ю	Інтерв'ю з героєм фоторобіт (текстовий формат або коротке відео).	#Історії #Герої
	5	Опитування	Твіт з опитуванням: «Що для вас означає життя після війни?».	#Опитування #Думки
3	1	Фото	Фотографія волонтерської діяльності з закликом до дії (підтримати волонтерів).	#Волонтерство #Допомога

	3	Твіт	Важливість документування історій через фотографію, з посиланням на статтю або блог.	#Документування #Фотографія
	5	Twitter Spaces	Проведення Twitter Spaces для обговорення проекту та його значення.	#TwitterSpaces #Діалог
4	1	Твіт	Підсумки проекту – кількість переглядів, коментарів та реакцій.	#Підсумки #Відгуки
	3	Фото	Найулюбленіша фотографія за версією підписників з коротким описом.	#Фотографії #Голосування
	5	Твіт	Подяка всім, хто підтримував проект, з закликом ділитися думками та відгуками.	#Подяка #Спільнота

Контент-план для просування фото продукту «Життя українців в деокупованому Ірпені» у Twitter (X) орієнтований на активне залучення аудиторії через різноманітні формати контенту. Використання фотографій, відео та інтерв'ю сприятиме формуванню емоційного зв'язку з підписниками. Залучення громади до обговорення і зворотного зв'язку допоможе підвищити обізнаність про важливість документування життя в умовах війни.

Складемо контент-план для просування фото продукту «Життя українців в деокупованому Ірпені» у Instagram (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Контент-план для просування фото продукту «Життя українців в деокупованому Ірпені» у Instagram

Тиждень	День	Тип контенту	Опис	Хештеги
1	1	Публікація	Запуск проекту – пост з описом мети та значення, супроводжений привабливим зображенням.	#Ірпінь #ЖиттяВійни
	3	Фото	Перша фотографія з підписом, що розповідає історію міста.	#Ірпінь #Фотожурналістика
	5	Сторіс	За лаштунками – коротке відео або фото з процесу зйомки.	#ЗаЛаштунками #Війна
2	1	Публікація	Фотографія, що демонструє повсякденне життя	#Ірпінь #Повсякденність

			мешканців Ірпеня з коментарем про їхній досвід.	
	3	Інтерв'ю в Сторіс	Інтерв'ю з героєм фоторобіт (відео в Сторіс з запитаннями).	#Історії #Герої
	5	Публікація	Твіт з опитуванням: «Що для вас означає життя після війни?» з можливістю коментування.	#Опитування #Думки
3	1	Публікація	Фото волонтерської діяльності з закликом до дії (підтримати волонтерів).	#Волонтерство #Допомога
	3	Сторіс	Важливість документування історій через фотографію, з посиланням на статтю або блог.	#Документування #Фотографія
	5	IG Live	Проведення прямого ефіру для обговорення проекту та його значення.	#IGLive #Діалог
4	1	Публікація	Підсумки проекту – кількість переглядів, коментарів та реакцій, оформлені в графіку.	#Підсумки #Відгуки
	3	Публікація	Найулюбленіша фотографія за версією підписників з коротким описом.	#Фотографії #Голосування
	5	Сторіс	Подяка всім, хто підтримував проект, з закликом ділитися думками та відгуками.	#Подяка #Спільнота

Контент-план для просування фото продукту «Життя українців в деокупованому Ірпені» у Instagram передбачає використання візуально привабливого контенту для залучення аудиторії. Поєднання публікацій, Сторіс і прямих ефірів дозволить створити інтерактивний досвід для підписників. Акцент на особистих історіях та спільноті допоможе підвищити обізнаність про важливість документування життя в умовах війни, сприяючи солідарності та підтримці.

Висновки до розділу 3

У даному розділі розглянуто етапи підготовки інформаційного продукту, присвяченого умовам життя українців у деокупованому Ірпені, а

також особливості підготовки матеріалів для ЗМІ та канали поширення цього контенту. Процес створення журналістського контенту включає кілька ключових етапів, починаючи з дослідження та планування, що дозволяє зібрати важливу інформацію про історію міста, його деокупацію та наслідки війни для місцевих мешканців. Визначення основних тем і сюжетів, таких як відновлення інфраструктури, гуманітарна допомога та повсякденне життя, є критично важливим для формування змістовного наративу.

Оформлення готового інфопродукту для ЗМІ вимагає ретельної підготовки прес-релізу, візуального оформлення та плану поширення інформації. Важливими елементами є створення яскравих заголовків, детального опису серії фоторобіт та візуально привабливого шаблону для публікацій. Поширення інформації передбачає складання списку медіа-контактів, активну кампанію в соціальних мережах та взаємодію з аудиторією для отримання зворотного зв'язку.

Контент-план для просування інформаційного продукту у соціальних мережах Twitter (X) та Instagram передбачає використання різноманітних форматів контенту, включаючи публікації, відео, інтерв'ю та опитування. Це створює можливості для активного залучення аудиторії та формування емоційного зв'язку з підписниками. Використання хештегів та організація інтерактивних заходів, таких як прями ефіри, сприяють підвищенню обізнаності про важливість документування життя в умовах війни та підтримують солідарність серед громади.

Таким чином, підготовка інформаційного продукту про життя українців у деокупованому Ірпені є складним і багатогранним процесом, що включає ретельне планування, дослідження, обробку контенту та активне залучення аудиторії. Цей підхід забезпечує не лише якість інформаційного продукту, а й формує глибоке розуміння проблем, з якими стикаються місцеві жителі, підкреслюючи важливість пам'яті та співчуття в умовах війни.

ВИСНОВКИ

Особливості діяльності фотожурналістів в умовах воєнного стану в Україні підкреслюють важливість документування війни та розкриття правди про військові злочини. Фотожурналісти, які працюють у зоні конфлікту, повинні усвідомлювати ризики, пов'язані із зйомкою, та дотримуватися етичних норм, щоб уникнути шкоди для національної безпеки. Сучасні фотожурналісти в Україні не лише фіксують події, але й створюють важливі документальні свідчення, які можуть слугувати джерелом інформації для майбутніх поколінь. Важливою є також підготовка та підтримка журналістів, що забезпечує якість і об'єктивність їхніх матеріалів. Таким чином, фотожурналістика в умовах війни стає не лише засобом інформації, але й важливим інструментом у боротьбі за правду та справедливість.

Фоторепортажі з деокупованих територій демонструють унікальність жанру, поєднуючи документальність, нарративність, візуальні метафори та емоційний резонанс. Ці елементи дозволяють не лише фіксувати факти, а й передавати глибокі емоції та соціальний контекст, що супроводжує події. Візуальна метафора, наприклад, допомагає підкреслити глибину трагедії, а емоційний резонанс спонукає глядачів до роздумів про наслідки війни.

Візуальна складова російсько-української війни в цифрових платформах стала важливим елементом у формуванні суспільної свідомості та мобілізації підтримки. Цифрові платформи забезпечують швидкий доступ до візуального контенту, який відображає реалії війни, зокрема фотографії, відеозаписи та інфографіку. Даний контент виконує численні функції, від інформування до формування емоційного зв'язку між глядачами та героями зображень. Однак, разом із позитивними аспектами, існують і ризики, пов'язані з дезінформацією та маніпуляціями з візуальним контентом, що підкреслює необхідність критичного осмислення інформації.

У даній кваліфікаційній роботі розглянуто етапи підготовки інформаційного продукту, присвяченого умовам життя українців у

деокупованому Ірпені, а також особливості підготовки матеріалів для ЗМІ та канали поширення цього контенту. Процес створення журналістського контенту включає кілька ключових етапів, починаючи з дослідження та планування, що дозволяє зібрати важливу інформацію про історію міста, його деокупацію та наслідки війни для місцевих мешканців. Визначення основних тем і сюжетів, таких як відновлення інфраструктури, гуманітарна допомога та повсякденне життя, є критично важливим для формування змістовного нарративу.

Оформлення готового інфопродукту для ЗМІ вимагає ретельної підготовки прес-релізу, візуального оформлення та плану поширення інформації. Важливими елементами є створення яскравих заголовків, детального опису серії фоторобіт та візуально привабливого шаблону для публікацій. Поширення інформації передбачає складання списку медіа-контактів, активну кампанію в соціальних мережах та взаємодію з аудиторією для отримання зворотного зв'язку.

Контент-план для просування інформаційного продукту у соціальних мережах Twitter (X) та Instagram передбачає використання різноманітних форматів контенту, включаючи публікації, відео, інтерв'ю та опитування. Це створює можливості для активного залучення аудиторії та формування емоційного зв'язку з підписниками. Використання хештегів та організація інтерактивних заходів, таких як прямі ефіри, сприяють підвищенню обізнаності про важливість документування життя в умовах війни та підтримують солідарність серед громади.

Таким чином, підготовка інформаційного продукту про життя українців у деокупованому Ірпені є складним і багатогранним процесом, що включає ретельне планування, дослідження, обробку контенту та активне залучення аудиторії. Цей підхід забезпечує не лише якість інформаційного продукту, а й формує глибоке розуміння проблем, з якими стикаються місцеві жителі, підкреслюючи важливість пам'яті та співчуття в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балаклицький М. А. Зображальна журналістика : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 84 с.
2. Башманівський В. І. Навчаємось основ журналістики: навч.-метод. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 160 с.
3. Босак С. Фотожурналіст Ян Доброносів: рашисти вже програли цю війну, як би не обманювали далі. Світ уже просто не вірить їм. URL: <https://ukranews.com/ua/interview/2913-fotozhurnalist-yan-dobronosovrashysty-vzhe-prograly-tsyu-vijnu-yak-by-ne-obmanyuvaly-dali-svit>
4. Важливо показати жахи війни та відновлене життя – чернівецький фотожурналіст Максим Козменко про поїздку на Харківщину. URL: <https://acc.cv.ua/news/chernivtsi/vazhливо-pokazati-zhahi-viyini-ta-vidnovlenezhittya-cherniveckiy-fotozhurnalist-maksim-kozmenko-pro-poyizdku-na-harkivschinu-89365>
5. Воєнний рік: шлях незламності у фото Укрінформу. Укрінформ. 24.02.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3674228-voennij-rik-slah-nezlamnosti-u-foto-ukrinformu.html>
6. Войтович Н. Сучасна інформаційна війна: Росія проти України. Обрії друкарства. 2022. № 1. С. 69–78.
7. Гордієнко Т. Військова фотографія стає способом зробити кар'єру і заробити грошей, – Олександр Ляпін, «Укрінформ». URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/18838/2017-05-01-viyskova-fotografiyastaie-sposobom-zrobyty-karieru-i-zarobyty-groshey-oleksandr-lyapin-ukrinform/>
8. Горлач П. Євген Малолетка став фотографом року за версією The Guardian. Суспільне. 23.12.2022. URL: <https://suspilne.media/344810-evgen-maloletka-stav-fotografom-roku-za-versieu-the-guardian/>

9. Данилюк Д. Робота фотографа у воєнний час: поради від документалістів та комерційних фотографів. URL: <https://bazilik.media/roboata-fotografa-u-voienyj-chas-porady-vid-dokumentalistiv-ta-komertsijnykh-fotografiv/>
10. Десятник Г.О. Від задуму до екрана : тексти лекцій. Київ : КНУ, 2015. 226 с.
11. Карпенко О. Які фото і відео не можна знімати і публікувати під час війни: гайд. URL: <https://ain.ua/2023/03/29/shcho-ne-mozhna-znimaty-pid-chas-vijny/>
12. Кушнерик Т. Це фото має бачити світ. Пес Крим, що оплакував родину в Дніпрі, став символом. Главком. 30.09.2022. URL: <https://glavcom.ua/country/society/tse-foto-maje-bachiti-svit-pes-krim-jakij-oplakovav-rodinu-v-dnipri-stav-simvolom-bolju-ukrajintziv-878858.html>
13. Максимович М. Базові елементи й особливості підготовки журналіста-оператора. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Журналістські науки. 2018. № 896. С. 71-77.
14. Максимович М. Дослідження фотожурналістики. Телевізійна й радіожурналістика. Львів, 2012. Вип. 11. С. 40–45.
15. Максимович М. Новинарна фотографія у сучасній журналістиці. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Журналістика. 2021. № 1. С. 7 – 14.
16. Максимович М. Операторська майстерність як різновид журналістської діяльності. Теле- та радіожурналістика. 2018. Вип. 17. С. 52-56.
17. Максимович М. Сучасна фотожурналістика: проблеми, виклики, перспективи. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Сер. Журналістські науки. 2019. Вип. 910. С. 29-36.
18. Максимович М. Фоторепортаж у царині сучасної зображальної журналістики. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Журналістські науки. 2020. Вип. 4. С. 68-74.

19. Москвич О. Вплив фотографії на трансформацію життєвого простору людини. Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. Вип. 726–727. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. С. 281–285.
20. Основи фотомистецтва : навчально-методичний посібник / упорядник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 105 с.
21. Фотографія у графічному дизайні: засоби художньо-образної виразності : автореферат дис. ... кандидата мистецтвознавства : спеціальність 17.00.07 Дизайн / Павлов І. Є. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків, 2011. 20 с.
22. Пилип'юк В. Художня фотографія у системі засобів масової комунікації. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. Львів : Львівська нац. академія мистецтв, 2014. Вип. 39. С. 164–172.
23. Підгурний І. С. Сучасні тенденції розвитку технології фотографії. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків : ХДАМ, 2015. № 7. С. 126-130.
24. Саприкін О. Інтернет-ресурси як інструмент інформаційної війни й інформаційна безпека України. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2022. № 2. С. 72–77.
25. Табінський Я. Виклики сучасної фотожурналістики під час російсько-української війни. Теле- та радіожурналістика. 2017. Вип. 16. С. 236–241.
26. Табінський Я. Фотодокументалізм: функції, специфіка відображення, сучасні трансформації. Телета радіожурналістика. 2015. Вип. 14. С. 235–242.
27. Трачун О. Історія української фотографії. К.:, 2014. 255 с.
28. Холявка А. Фотографії з війни – розвага, доказ, джерело. Кун-шт. 16.06.2022. URL: <https://kunsht.com.ua/fotografii-z-vijni-rozvaga-dokaz-dzhereho/>
29. Шаповал Ю. Фотожурналістика: навч. посіб. Рівне: Волинські обереги, 2007. 76 с.

30. Шумка А. Теоретичні аспекти інформаційних війн та національна безпека. Грані. 2015. № 9. С. 10–16.

31. Як фотографія говорить про війну: розмова з Палінчаком, Радченко та Павловим. URL: <https://suspilne.media/466631-ak-fotografia-govorit-pro-vijnu-rozмова-z-palincakom-radcenko-ta-pavlovim/>

32. Яковленко К. Військова фотографія як елемент документування подій та засіб маніпуляції. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія. 2014. № 11. Т. 2. С. 126-128.

33. Ящишен А. В'язниця за фотографію: чому не можна поширювати інформацію про переміщення військових. URL: https://ye.ua/cruminal/64490_V_yaznicya_za_fotografii_chomu_ne_mozhna_po_shiryivati_informaciyi_pro_peremischennya_viyskovih.html

ДОДАТОК А

Частина серії фоторобіт «Життя українців в деокупованому Ірпені»

Київ, 16 листопада 2023 року. Акція під КМДА з гаслами на підтримку військових.

Київ, 16 листопада 2023 року. Акція під КМДА з гаслами на підтримку
військових.

3.

Київ, 16 листопада 2023 року. Акція під КМДА з гаслами на підтримку
військових.

Ірпінь, 2 лютого 2023 року. Будинок культури.

с.Романівка, 31 січня 2025 року. Міст у Романівці.

с.Романівка, 31 січня 2025 року. Міст у Романівці.

Київ, 16 листопада 2023 року. Акція під КМДА з гаслами на підтримку військових.

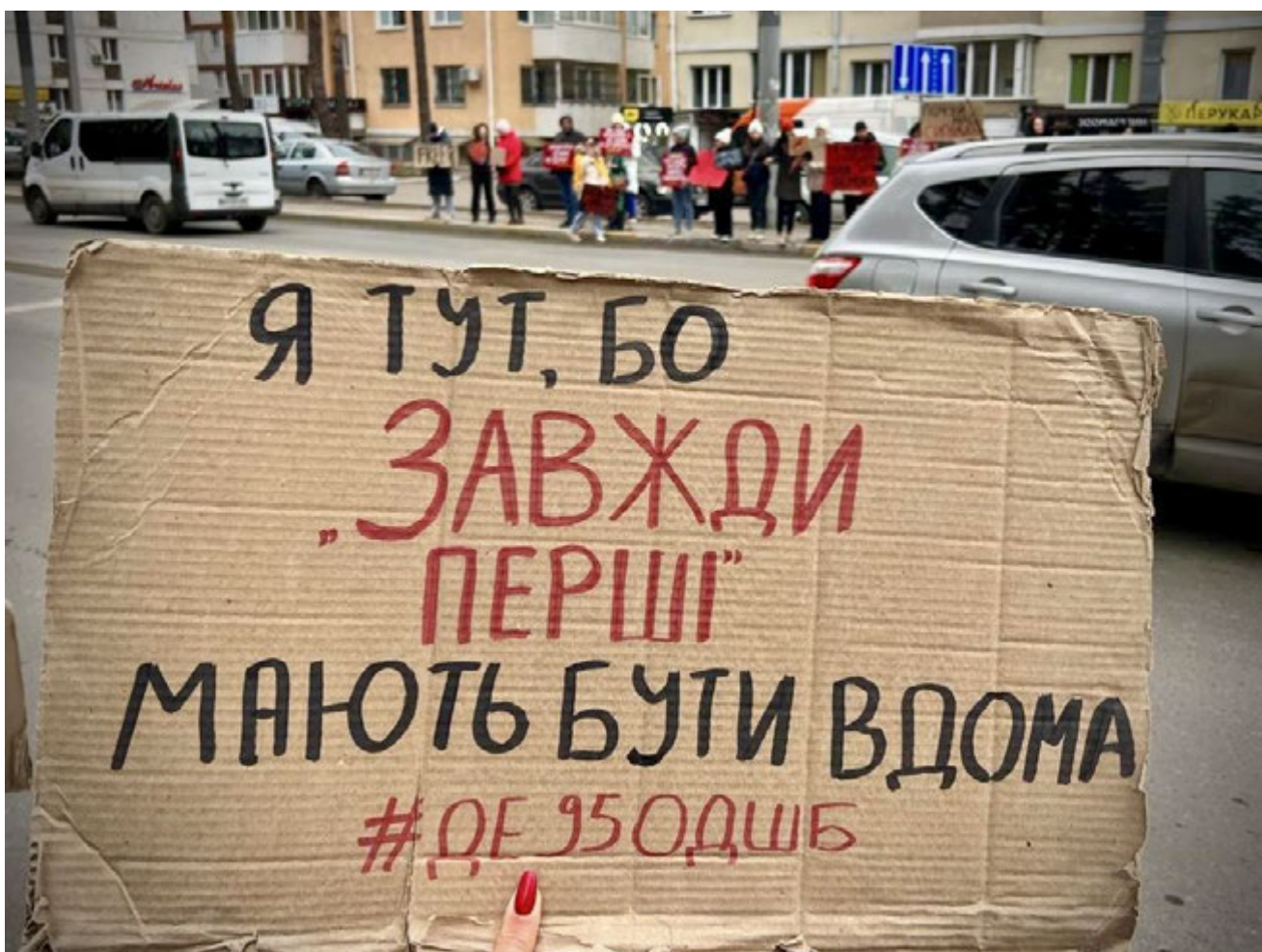
Ірпінь, 2 лютого 2023 року. Будинок культури.

Горенка, 8 квітня 2023 року. Житловий будинок.

Ірпінь, 9 жовтня 2022 року. Ярмарок на підтримку ЗСУ.

Ірпінь, 8 січня 2025 року. Акція «Не мовчи! Полон вбиває!»

Ірпінь, 9 жовтня 2022 року. Ярмарок на підтримку ЗСУ.

Ірпінь, 23 лютого 2023 року. Розбитий будинок, вул. Мечникова.

Ірпінь, 8 січня 2025 року. Акція «Не мовчи! Полон вбиває!»

Ірпінь, 8 березня 2025 року. Акція «Не мовчи! Полон вбиває!»

Ірпінь, 8 січня 2025 року. Акція «Не мовчи! Полон вбиває!»